

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος στην ελληνική έκδοση	xvii
Πρόλογος	xix

Μέρος Πρώτο

ΠΩΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΟΥΜΕ ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗ

1. Πώς κωδικοποιούμε τα δεδομένα	3
Ποιο είναι το πρόβλημα;	3
Πώς δομούμε και αποθηκεύουμε κωδικούς	3
Αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν	5
Πώς κωδικοποιούμε πολλαπλές απαντήσεις σε μία συγκεκριμένη ερώτηση	7
Προσεγγίσεις που αφορούν την κωδικοποίηση ερωτήσεων ανοιχτού τύπου	7
Πώς ελαχιστοποιούμε το σφάλμα κωδικοποίησης	12
2. Πώς κωδικοποιούμε ερωτήσεις με πολλαπλές απαντήσεις	15
Ποιο είναι το πρόβλημα;	15
Πώς κωδικοποιούμε πολλαπλές απαντήσεις σε μια κλειστή ερώτηση	17
Πώς κωδικοποιούμε ιεραρχικά ταξινομημένες απαντήσεις	20
Πώς κωδικοποιούμε ανοιχτές ερωτήσεις με πολλαπλές απαντήσεις	22
Χρήση του SPSS	23
3. Μπορούμε να θεωρούμε αξιόπιστες τις απαντήσεις των ερωτώμενων; ...	24
Ποιο είναι το πρόβλημα;	24
Πώς αποτιμούμε την αξιοπιστία	25
Χρήση του SPSS	31
4. Πώς ελέγχουμε ότι μετρούμε αυτό που θέλουμε να μετρήσουμε	34
Ποιο είναι το πρόβλημα;	34
Πώς θα κρίνουμε αν μια ερώτηση είναι έγκυρη	37
Χρήση του SPSS	42

Μέρος Δεύτερο

ΠΩΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΟΥΜΕ ΤΙΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗ

5. Πώς αντιμετωπίζουμε μεταβλητές με πολλές κατηγορίες	47
Ποιο είναι το πρόβλημα;	47
Δεν κάνουμε τίποτα	47
Μειώνουμε τον αριθμό κατηγοριών	48
Χρήση του SPSS	54
6. Πώς αναγνωρίζουμε και πώς αλλάζουμε το επίπεδο μέτρησης των μεταβλητών	56
Ποιο είναι το πρόβλημα;	56
Τι σημαίνει «επίπεδο μέτρησης»;	56
Πώς βρίσκουμε το επίπεδο μέτρησης μιας μεταβλητής	58
Ποιο είναι το καλύτερο επίπεδο μέτρησης;	60
Πόσο σταθεροί και αμετάβλητοι είναι οι «κανόνες» που αφορούν το επίπεδο μέτρησης;	61
Χρήση του SPSS	65
7. Πώς αντιμετωπίζουμε ερωτήσεις που αποτυγχάνουν να εντοπίσουν πραγματικές διαφορές μεταξύ των περιπτώσεων	66
Γιατί αποτελεί πρόβλημα η ανεπαρκής διακριτική ικανότητα;	66
Πώς χειριζόμαστε τις μη διακρίνουσες μεταβλητές	70
8. Πώς αναδιατάσσουμε τις κατηγορίες μιας μεταβλητής	74
Πότε αναδιατάσσουμε τις κατηγορίες	74
Πότε αντιστρέφουμε τις κατηγορίες	75
Ποια κριτήρια πρέπει να χρησιμοποιούμε για την αναδιάταξη κατηγοριών	77
Ποιος είναι ο λόγος για την αντιστροφή της σειράς των κατηγοριών;	80
Πώς κωδικοποιούμε αντίστροφα μια μεταβλητή	81
Χρήση του SPSS	82
9. Τι κάνουμε με τα κενά στα δεδομένα	86
Πώς προκύπτουν τα κενά των δεδομένων;	86
Γιατί αποτελούν πρόβλημα οι απούσες τιμές;	86
Πώς μπορούμε να κρίνουμε αν οι απούσες τιμές συνιστούν πρόβλημα	89
Τι μπορούμε να κάνουμε με τις απούσες τιμές	90
Χρήση του SPSS	94
10. Τι μπορούμε να κάνουμε με τις περιπτώσεις ατόμων που «δεν γνωρίζουν», «δεν έχουν άποψη» ή «δεν μπορούν να αποφασίσουν»	97
Ποιο είναι το πρόβλημα με τις επιφυλακτικές απαντήσεις;	97
Πώς αντιμετωπίζουμε τις μη ουσιαστικού περιεχομένου απαντήσεις	98

11. Πώς μπορούμε να κρίνουμε αν η κατανομή είναι κανονική	101
Ποιο είναι το πρόβλημα;	101
Πώς κρίνουμε αν μια κατανομή είναι κανονική	101
Τι κάνουμε αν η κατανομή δεν είναι κανονική	104
Χρήση του SPSS	106
12. Πώς μπορούμε να κρίνουμε αν η σχέση είναι γραμμική	110
Τι είναι μια γραμμική σχέση;	110
Πώς κρίνουμε αν η σχέση είναι γραμμική	112
Τι πρέπει να κάνουμε αν η σχέση δεν είναι γραμμική	116
Χρήση του SPSS	120
13. Πώς μπορούμε να κρίνουμε αν οι ακραίες περιπτώσεις αποτελούν πρόβλημα	122
Τι κάνουν οι ακραίες περιπτώσεις;	122
Πώς εντοπίζουμε τις ακραίες περιπτώσεις	123
Τι είναι αυτό που καθορίζει μια ακραία περίπτωση;	125
Τι κάνουμε αν υπάρχουν ακραίες περιπτώσεις	126
Χρήση του SPSS	127
14. Τι κάνουμε αν η απαιτούμενη μεταβλητή δεν είναι διαθέσιμη	132
Ποιο είναι το πρόβλημα;	132
Πώς δημιουργούμε μια νέα μεταβλητή από έναν αριθμό μεμονωμένων μεταβλητών	133
Πώς αλλάζουμε τη μορφή μιας μεμονωμένης μεταβλητής για να δημιουργήσουμε τη μεταβλητή που απαιτεί η μελέτη	140
15. Πώς συγκρίνουμε ανόμοια πράγματα: σύγκριση βαθμολογιών σε διαφορετικές μεταβλητές	142
Ποιο είναι το πρόβλημα;	142
Πώς κάνουμε τις μεταβλητές περισσότερο συγκρίσιμες	143
Ποια μέθοδο βελτίωσης της συγκρισιμότητας να χρησιμοποιήσουμε;	148
Χρήση του SPSS	149

Μέρος Τρίτο

ΠΩΣ ΜΕΙΩΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

16. Πώς αποφασίζουμε ποιες μεταβλητές θα χρησιμοποιήσουμε	153
Ποιο είναι το πρόβλημα;	153
Γιατί πρέπει να επιλέγονται οι μεταβλητές πριν από την ανάλυση των δεδομένων;	153
Πώς περιορίζουμε την επιλογή μεταβλητών	155

17. Πώς συνδυάζουμε πληροφορίες από ένα σύνολο μεταβλητών	
σε ένα και μοναδικό μέτρο	158
Ποια είναι τα προβλήματα με το συνδυασμό ομάδων μεταβλητών	
σε κλίμακες;	158
Τι πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη όταν αναπτύσσουμε μια κλίμακα	159
Ποια είναι η διαφορά μεταξύ μιας επαγωγικής και μιας παραγωγικής κλίμακας;	162
Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι δόμησης μιας κλίμακας;	163
18. Πώς δομούμε μια καλή κλίμακα Likert	167
Τι αποφάσεις πρέπει να πάρουμε όταν δομούμε μια κλίμακα Likert;	167
Πώς δομούμε μια κλίμακα Likert	168
Πώς λύνεται το πρόβλημα των απουσιών τιμών στις κλίμακες	176
Τι εννοούμε με τον όρο «βαθμολογία στην κλίμακα»;	176
Σύνοψη βημάτων	178
Χρήση του SPSS	179
19. Πώς δομούμε μια κλίμακα χρησιμοποιώντας την ανάλυση παραγόντων	181
Τι προϋποθέτει η διεξαγωγή μιας ανάλυσης παραγόντων;	181
Πώς παράγουμε κλίμακες με βάση την ανάλυση παραγόντων	192
Πώς επιλέγουμε ανάμεσα στις διαφορετικές μεθόδους εξαγωγής παραγόντων και περιστροφής	193
Χρήση του SPSS	195
 Μέρος Τέταρτο	
ΠΩΣ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΓΕΝΙΚΕΥΟΥΜΕ	
20. Ποιο είναι το νόημα της γενίκευσης;	199
Ποια είναι η διαφορά μεταξύ στατιστικής και θεωρητικής γενίκευσης;	199
Ποιοι παράγοντες περιορίζουν τη στατιστική γενίκευση;	201
21. Πώς εκτιμούμε το βαθμό και την επίδραση της μεροληπτικότητας του δείγματος	206
Γιατί είναι πρόβλημα η μεροληπτικότητα του δείγματος;	206
Πώς μπορούμε να κρίνουμε αν το δείγμα είναι μεροληπτικό	207
Πώς κρίνουμε αν η μεροληπτικότητα αποτελεί πρόβλημα	208
Χρήση του SPSS	214
22. Πώς σταθμίζουμε τα δείγματα για τη διόρθωση της μεροληπτικότητας	216
Τι είναι στάθμιση;	216
Στάθμιση για διόρθωση της μεροληπτικότητας ως προς μία μόνο μεταβλητή	217

Στάθμιση για διόρθωση της μεροληπτικότητας ως προς περισσότερες από μία μεταβλητές	217
Χρήση του SPSS	220
23. Τι είναι οι έλεγχοι (τεστ) σημαντικότητας;	224
Ποιο πρόβλημα είναι σχεδιασμένοι να αντιμετωπίζουν οι έλεγχοι (τεστ) σημαντικότητας;	224
Τι είναι τα τεστ σημαντικότητας;	224
Η χρήση των τεστ σημαντικότητας	230
Πρέπει να χρησιμοποιούμε τεστ σημαντικότητας με βάση το ένα άκρο ή και τα δύο άκρα της κατανομής πιθανοτήτων;	230
24. Πρέπει να χρησιμοποιούνται τα τεστ σημαντικότητας;	232
Τι πρέπει να ελέγχουμε πριν χρησιμοποιήσουμε τεστ σημαντικότητας	232
Ποιο σημείο τομής να χρησιμοποιήσουμε	236
Τι σημαίνει «σημαντικότητα»;	236
Ορισμένες κατευθυντήριες οδηγίες	236
25. Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τα επίπεδα σημαντικότητας;	239
Τα επίπεδα σημαντικότητας υποδεικνύουν κάτι αναφορικά με την ισχύ των σχέσεων;	239
Τι αποκαλύπτουν οι συντελεστές συσχέτισης για τα επίπεδα σημαντικότητας;	240
Ποιες πληροφορίες πρέπει να αναφέρουμε όταν χρησιμοποιούμε επίπεδα σημαντικότητας	243
Περήληψη	244
26. Είναι το δείγμα αρκετά μεγάλο για την επίτευξη στατιστικής σημαντικότητας;	246
Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την επίτευξη στατιστικής σημαντικότητας;	247
Πώς διεξάγουμε μια ανάλυση ισχύος	248
Λογισμικό για ανάλυση ισχύος	254
27. Πρέπει να χρησιμοποιούνται τα διαστήματα εμπιστοσύνης;	255
Τι είναι το διάστημα εμπιστοσύνης;	255
Πώς ερμηνεύουμε ένα διάστημα εμπιστοσύνης	256
Να χρησιμοποιούμε διαστήματα εμπιστοσύνης ή τεστ σημαντικότητας;	260
Τι καθορίζει το εύρος του διαστήματος εμπιστοσύνης;	261
Για ποια είδη αναλύσεων μπορούν να χρησιμοποιούνται τα διαστήματα εμπιστοσύνης;	262

Μέρος Πέμπτο

ΠΩΣ ΑΝΑΛΥΟΥΜΕ ΜΙΑ ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ

28. Πώς χρησιμοποιούμε αποτελεσματικά τους πίνακες για να παρουσιάσουμε την κατανομή μίας και μοναδικής μεταβλητής	267
Γιατί μας ενδιαφέρει να χρησιμοποιούμε πίνακες;	267
Πώς διαβάζουμε/ερμηνεύουμε έναν πίνακα συχνοτήτων	271
Ποιες πληροφορίες πρέπει να παραθέτουμε σε έναν πίνακα συχνοτήτων	274
Τι πρέπει να αναζητούμε σε έναν πίνακα συχνοτήτων	275
Χρήση του SPSS	276
29. Πώς χρησιμοποιούμε γραφήματα για μεμονωμένες μεταβλητές	277
Ποια είναι τα κύρια μέρη ενός γραφήματος;	277
Ποιο τύπο γραφήματος να χρησιμοποιήσουμε;	280
Γραφήματα που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή	287
Παραγωγή γραφημάτων με το SPSS	291
30. Ποια συνοπτική στατιστική να χρησιμοποιήσουμε για να περιγράψουμε μια μεμονωμένη μεταβλητή;	295
Ποιος είναι ο σκοπός των συνοπτικών στατιστικών;	295
Πώς γίνεται η μέτρηση των χαρακτηριστικών τιμών	296
Πώς συνοψίζουμε την ποικιλομορφία;	301
Διακύμανση και τυπική απόκλιση	303
Πώς περιγράφουμε το σχήμα μιας κατανομής	304
Χρήση του SPSS	307
31. Ποια στατιστική να χρησιμοποιήσουμε για να γενικεύσουμε σχετικά με μια μεμονωμένη μεταβλητή;	308
Ποιο είναι το πρόβλημα;	308
Χρήση διαστημάτων εμπιστοσύνης με μεταβλητές επιπέδου διαστήματος	308
Ποιο τεστ σημαντικότητας χρησιμοποιούμε;	310
Χρήση του SPSS	316

Μέρος Έκτο

ΠΩΣ ΑΝΑΛΥΟΥΜΕ ΔΥΟ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ

32. Πώς και πότε χρησιμοποιούμε πίνακες διασταύρωσης	321
Τι είναι ένας πίνακας διασταύρωσης;	321
Τι πληροφορίες συμπεριλαμβάνουμε σε έναν πίνακα διασταύρωσης	322
Πώς παράγουμε ευανάγνωστους πίνακες διασταύρωσης	327
Πώς διαβάζουμε έναν πίνακα διασταύρωσης για να ανιχνεύσουμε σχέσεις	329

Πότε πρέπει να χρησιμοποιούμε πίνακες διασταύρωσης	331
Χρήση του SPSS	332
33. Ποιο γράφημα να χρησιμοποιήσουμε	333
Ποιο γράφημα των δύο μεταβλητών να χρησιμοποιήσουμε;	333
Ραβδόγραμμα κατά συστάδες	334
Πώς πρέπει να διαμορφώνεται η κλίμακα του άξονα Y;	343
Γραφήματα που πρέπει να αποφεύγονται (και πώς τα αποφεύγουμε)	347
Χρήση του SPSS	349
34. Πώς περιορίζουμε τον αριθμό των διαθέσιμων επιλογών όταν αποφασίζουμε ποιες συνοπτικές στατιστικές θα χρησιμοποιήσουμε	355
Ποιο είναι το πρόβλημα;	355
35. Πώς ερμηνεύουμε ένα συντελεστή συσχέτισης	357
Τι είναι ένας συντελεστής συσχέτισης;	357
Ποιες πληροφορίες συνοψίζει ένας συντελεστής συσχέτισης;	358
Έχει σημασία ποια μεταβλητή είναι η X;	362
Περισσότερα σχετικά με την ισχύ, την κατεύθυνση και τη γραμμικότητα των σχέσεων	363
36. Ποιο συντελεστή συσχέτισης;	366
Δύο ονομαστικές μεταβλητές	366
Δύο τακτικές μεταβλητές	367
Δύο μεταβλητές διαστήματος	367
Μία ονομαστική μεταβλητή και μία διαστήματος	368
Μία μεταβλητή διαστήματος και μία τακτική	368
Χρήση του SPSS	369
37. Πόση επίδραση έχει μια μεταβλητή;	371
Ποιες είναι οι χρήσεις της παλινδρόμησης;	371
Πώς χρησιμοποιούμε την παλινδρόμηση για να εκτιμήσουμε επιδράσεις και να κάνουμε προβλέψεις	372
Πώς σχετίζεται η παλινδρόμηση με τη συσχέτιση;	376
Πώς κατανοούμε τα αποτελέσματα της ανάλυσης παλινδρόμησης	379
Χρήση του SPSS	381
38. Πώς αποφασίζουμε για το αν διαφέρουν οι ομάδες;	382
Τι μπορεί να αποκαλύψει η σύγκριση των αριθμητικών μέσων των ομάδων;	383
Ανάλυση διακύμανσης	386
Χρήση του SPSS	386
39. Ποιο τεστ σημαντικότητας;	387
Πότε να χρησιμοποιούμε τεστ σημαντικότητας	387

Τεστ σημαντικότητας που χρησιμοποιούνται με συντελεστές συσχέτισης . .	388
Επιλογή τεστ σημαντικότητας όταν συγκρίνουμε ομάδες	389
Τεστ για δύο ανεξάρτητα δείγματα	392
Τεστ για τρία ή περισσότερα ανεξάρτητα δείγματα	392
Τεστ για δύο σχετικά μεταξύ τους δείγματα	395
Τεστ για τρία ή περισσότερα σχετικά μεταξύ τους δείγματα (μεταβλητές) . .	397
Χρήση του SPSS	398
40. Πώς χρησιμοποιούνται τα διαστήματα εμπιστοσύνης	
στη διμεταβλητή ανάλυση;	403
Πώς υπολογίζουμε και ερμηνεύουμε διαστήματα εμπιστοσύνης	
για συσχετίσεις	403
Πώς ερμηνεύουμε διαστήματα εμπιστοσύνης για συντελεστές	
παλινδρόμησης	405
Η χρήση διαστημάτων εμπιστοσύνης όταν συγκρίνουμε αριθμητικούς	
μέσους	406
Χρήση του SPSS	410
 Μέρος Έβδομο	
ΠΩΣ ΔΙΕΞΑΓΟΥΜΕ ΠΟΛΥΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	
41. Ερμηνεία των διμεταβλητών σχέσεων: η λογική της αναλυτικής	
διερεύνησης του μοντέλου	415
Ποιο είναι το πρόβλημα;	415
Η προσέγγιση της αναλυτικής διερεύνησης του μοντέλου	416
42. Πίνακες υπό συνθήκες ως μέθοδος αναλυτικής διερεύνησης	
του μοντέλου	422
Πώς διεξάγουμε ένα στατιστικό πείραμα	422
Πώς ερμηνεύουμε διαφορές μεταξύ πινάκων μηδενικής τάξης	
και πινάκων υπό συνθήκες	424
Πώς διακρίνουμε τη διαφορά μεταξύ έμμεσων και επίπλαστων σχέσεων . .	426
Τι προβλήματα ενδέχεται να αντιμετωπίσουμε με τους υπό συνθήκες	
πίνακες;	427
Χρήση του SPSS	428
43. Χρήση συσχετίσεων υπό συνθήκες για την αναλυτική διερεύνηση	
του μοντέλου	430
Τι είναι οι υπό συνθήκες συσχετίσεις;	430
Χρήση του SPSS	433
44. Μερικοί πίνακες ως μέθοδος αναλυτικής διερεύνησης του μοντέλου . . .	435
Τι είναι οι τυποποιημένοι μερικοί πίνακες;	435

Ποια βήματα απαιτούνται για την παραγωγή ενός τυποποιημένου μερικού πίνακα;	435
Πώς υπολογίζουμε βάρη πινάκων	437
Ποια είναι η διαδικασία εφαρμογής των βαρών;	437
Παραγωγή τυποποιημένου μερικού πίνακα	438
Χρήση του SPSS	439
45. Χρήση μερικών συσχετίσεων για την αναλυτική διερεύνηση του μοντέλου	440
Μπορούμε να χρησιμοποιούμε μερικές συσχετίσεις με ονομαστικές και τακτικές μεταβλητές;	440
Μερικές συσχετίσεις για μεταβλητές διαστήματος	443
Πώς ερμηνεύουμε τις μερικές συσχετίσεις	444
Χρήση του SPSS	445
46. Τι είδους δεδομένα απαιτούνται για την πολλαπλή παλινδρόμηση;	446
Ποιες είναι οι παραδοχές της πολλαπλής ανάλυσης παλινδρόμησης;	446
Πώς ελέγχουμε αν τα δεδομένα πληρούν τις παραδοχές	448
Τι πρέπει να κάνουμε αν παραβιάζονται οι παραδοχές	454
Χρήση του SPSS	456
47. Πώς διεξάγεται μια πολλαπλή παλινδρόμηση	458
Τα βασικά ζητήματα της πολλαπλής παλινδρόμησης	458
Πόσες μεταβλητές χρησιμοποιούμε	462
Ποια είναι η διαφορά μεταξύ των μεθόδων εισαγωγής των μεταβλητών;	464
Χρήση του SPSS	475
48. Πώς χρησιμοποιούμε στην πολλαπλή παλινδρόμηση μεταβλητές που δεν μετριοούνται σε επίπεδο διαστήματος	477
Ποιο είναι το πρόβλημα;	477
Τι είναι εικονική μεταβλητή;	478
Τι σημαίνουν τα αποτελέσματα από μια ανάλυση εικονικών μεταβλητών;	479
Χρήση του SPSS	482
49. Τι σημαίνουν τα αποτελέσματα που παράγει η πολλαπλή παλινδρόμηση;	485
Πώς πρέπει να «διαβάζουμε» τις στατιστικές προσαρμογής του μοντέλου	486
Ποιο μέρος του αποτελέσματος της ANOVA είναι σημαντικό;	490
Τι σημαίνουν όλοι οι συντελεστές παλινδρόμησης για τις ξεχωριστές μεταβλητές;	491
Χρήση του SPSS	495

50. Ποιες άλλες μέθοδοι πολυμεταβλητής ανάλυσης	
υπάρχουν στη διάθεσή μας;	496
Ερωτήσεις που πρέπει να διατυπώνονται κατά την επιλογή	
μιας μεθόδου πολυμεταβλητής ανάλυσης	496
Χαρακτηριστικά γνωρίσματα ορισμένων συνήθων μεθόδων	
πολυμεταβλητής ανάλυσης	498
Βιβλιογραφία	507
Ευρετήριο όρων	511

Πρόλογος στην ελληνική έκδοση

Όταν ξεφύλλισα για πρώτη φορά το τελευταίο αυτό βιβλίο του de Vaus ενθουσιάστηκα. Ήταν αμέσως εμφανές ότι δεν πρόκειται απλώς για ένα ακόμη βιβλίο ποσοτικής ανάλυσης, αλλά για μια εντελώς διαφορετική προσέγγιση. Και αυτό γιατί ο συγγραφέας ξεφεύγει από τη συνήθη περιγραφή και παρουσίαση των ποσοτικών μεθόδων και επικεντρώνεται κυρίως στα βασικά προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη διάρκεια της ανάλυσης των κοινωνικών δεδομένων, καθώς και στους τρόπους με τους οποίους μπορούν αυτά να επιλυθούν. Από την πληθώρα βιβλίων που κυκλοφορούν σχετικά με την ποσοτική ανάλυση στις κοινωνικές επιστήμες είναι το μοναδικό βιβλίο, απ' όσο γνωρίζω, που δομείται με αυτό τον εξαιρετικά χρήσιμο και δημιουργικό τρόπο, αποτελώντας πολύτιμο οδηγό και σημείο αναφοράς για όλους όσοι ασχολούνται με την ποσοτική κοινωνική έρευνα.

Σε καθένα από τα πενήντα κεφάλαια του βιβλίου ο de Vaus εστιάζεται σε μια στατιστική διαδικασία, μέθοδο ή τεχνική στο πλαίσιο της ποσοτικής ανάλυσης που ενδέχεται να παρουσιάσει προβλήματα ή διλήμματα για τον ερευνητή κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της. Περιγράφει το σκοπό που εξυπηρετεί και το λόγο για τον οποίο εφαρμόζεται, αλλά κυρίως αναφέρεται στις πιθανές ιδιαιτερότητες των δεδομένων τις οποίες θα πρέπει να ψάξει και να γνωρίσει ο ερευνητής, τα προβλήματα που αυτές μπορεί να δημιουργήσουν, και τις εναλλακτικές λύσεις που υπάρχουν. Με συγκεκριμένα απτά παραδείγματα πρακτικών εφαρμογών, ο συγγραφέας καθοδηγεί τον αναγνώστη στην πιο κατάλληλη επίλυση του συγκεκριμένου προβλήματος. Με αυτό τον τρόπο ο de Vaus εμπλέκει τον αναγνώστη στην ουσία και την πρακτική διαδικασία της κοινωνικής έρευνας, ώστε η ποσοτική ανάλυση να μην αποτελεί μια μηχανική εφαρμογή στατιστικών μεθόδων, αλλά να διεξάγεται με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη «ευαισθησία» και ανιχνευτική στάση απέναντι στα δεδομένα.

Για την προετοιμασία της ελληνικής έκδοσης του βιβλίου θα ήθελα να ευχαριστήσω πρώτα απ' όλα την κ. Ελένη Δημητριάδου που ανέλαβε το εξαιρε-

τικά δύσκολο εγχείρημα της μετάφρασης. Λόγω της τεχνικής φύσης του βιβλίου και της εξειδικευμένης ορολογίας, μεγάλο μέρος της οποίας αποδόθηκε για πρώτη φορά στα ελληνικά, η μετάφραση αποδείχθηκε μια ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία. Ελπίζουμε το αποτέλεσμα να είναι ικανοποιητικό για τους ερευνητές και γενικότερα τους αναγνώστες, και κυρίως να συμβάλει στην αρτιότερη διεξαγωγή της ποσοτικής έρευνας.

Νότα Κυριαζή

Πρόλογος

Αυτό το βιβλίο είναι σχεδιασμένο κατά κύριο λόγο για φοιτητές και ερευνητές των κοινωνικών επιστημών. Ασχολείται με κάποια από τα συνήθη ζητήματα που απασχολούν τόσο τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές όσο και τους επαγγελματίες ερευνητές, ξεχωρίζοντας 50 βασικά προβλήματα στην ανάλυση δεδομένων.

Η επιλογή των 50 βασικών προβλημάτων (Κεφαλαίων) είναι σε ένα βαθμό υποκειμενική. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτά τα προβλήματα θα μπορούσαν να είχαν διαχωριστεί με διαφορετικό τρόπο. Ενδεχομένως άλλοι συγγραφείς, με διαφορετικές εμπειρίες και ειδημοσύνη, να είχαν επιλέξει διαφορετικά ζητήματα και να είχαν προτείνει διαφορετικές λύσεις. Τα 50 αυτά προβλήματα που επέλεξα συνοψίζουν τις δυσκολίες που συχνά συναντούν οι φοιτητές και οι επαγγελματίες ερευνητές, πολλές φορές με καταστροφικά για τη δουλειά τους αποτελέσματα.

Η «επικεντρωμένη σε προβλήματα» προσέγγιση αυτού του βιβλίου είναι κάπως διαφορετική από τη στρατηγική που κατά κανόνα ακολουθείται σε εκείνα τα εγχειρίδια και τις σειρές μαθημάτων που ασχολούνται με την ανάλυση δεδομένων, όπου το κύριο σημείο εστίασης είναι η στατιστική. Σύμφωνα με τη δική μας εμπειρία, ακόμη και με τη βοήθεια εξαιρετικών βιβλίων και καθηγητών, οι φοιτητές συνήθως ολοκληρώνουν αυτά τα μαθήματα χωρίς να έχουν αποκτήσει την απαραίτητη «αίσθηση» για την ανάλυση δεδομένων και χωρίς επαρκή εφόδια ώστε να αντιμετωπίσουν τον πραγματικό κόσμο της έρευνας, με τα ακατάστατα και ασυμμόρφωτα δεδομένα του. Οι φοιτητές αποκτούν γνώσεις σχετικά με τη στατιστική αλλά όχι σχετικά με την ανάλυση δεδομένων.

Σε αυτό το βιβλίο υιοθέτησα την «επικεντρωμένη σε προβλήματα» προσέγγιση επειδή αυτό που χαρακτηρίζει την έρευνα, τόσο για τους φοιτητές όσο και για τους περισσότερο έμπειρους ερευνητές, είναι ο εντοπισμός και η επίλυση προβλημάτων. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να βοηθήσει τους ανα-

γνώστες να γίνουν πιο κριτικοί καταναλωτές της έρευνας, εντείνοντας την από μέρους τους επίγνωση των ζητημάτων που συνοδεύουν την ικανοποιητική ανάλυση δεδομένων.

Προσφέροντας τη δυνατότητα του προσιτού χειρισμού πολλών από τα καθημερινά προβλήματα με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι ερευνητές όταν αναλύουν δεδομένα, το βιβλίο στοχεύει στην παροχή πληροφοριών που δεν είναι διαθέσιμες σε κανένα άλλο μεμονωμένο βιβλίο. Ορισμένες από τις πρακτικές που παρουσιάζει το βιβλίο συνιστούν εφαρμογές που απλώς έχουν αναπτυχθεί και δεν έχουν καν αποτελέσει αντικείμενο συστηματικής πραγμάτευσης σε έντυπη μορφή.

Σε ολόκληρο το βιβλίο παρέχονται οδηγίες για την εκτέλεση των στρατηγικών ανάλυσης δεδομένων με τη χρήση του ηλεκτρονικού πακέτου SPSS. Αυτό το πακέτο επιλέχθηκε λόγω της ευρείας χρήσης του. Στις περισσότερες περιπτώσεις δίνονται οι οδηγίες που βασίζονται στο μενού παρά οι εντολές του συντεταγμένου συστήματος. Αυτές οι οδηγίες είναι σωστές για το SPSS 10.0.5 για Windows. Οι οδηγίες για παλιότερες εκδόσεις του SPSS είναι πιθανό να διαφέρουν ελαφρώς.

Γενικά, οι στόχοι του βιβλίου είναι:

- να βοηθήσει τους ερευνητές να κατακτήσουν την τέχνη της ανάλυσης δεδομένων και τους φοιτητές να δουν ότι η ποσοτική ανάλυση ξεπερνά κατά πολύ την ανιαρή εφαρμογή των στατιστικών τεστ·
- να εντοπίσει κάποια από τα πλέον συνήθη προβλήματα που συναντώνται στο πλαίσιο της ανάλυσης ποσοτικών δεδομένων των κοινωνικών επιστημών·
- να περιγράψει τρόπους που ανιχνεύουν κατά πόσο αυτά τα προβλήματα υπάρχουν σε ένα συγκεκριμένο σύνολο δεδομένων·
- να προσφέρει μια σειρά από τρόπους για το χειρισμό αυτών των προβλημάτων, καθώς και βοήθεια στη λήψη αποφάσεων σε σχέση με την επίλυση εκείνης που είναι η πλέον κατάλληλη για την περίπτωση.